

Violin 1

Björn Jönsson
Kari Manell
Sven Jauring
Michael Nielsen
Magnus Larsson
Megan Strand
Roland Andersson
Ann-Liss Bergkvist
Hilde Derler

Violin 2

Carolina Johansson
Mathias Ledung
Kerstin Raaber Lundqvist
Willy Forsman
Mona Wolfram Almén
Illiana Larder
Birgit Karlsson
Åsa Björk
Mari Berg
Lovisa Manell
Elin Arnholm

Viola

Claes Ekedahl
Margareta Croner
Lina Särnkvist
Karolina Borg

Violoncell

Jonas Franzon
Ingela Karp
Ida Hjertén
Elin Grahn
Veronica Pahlberg

Kontrabas

Sven Grenholm
Karna Mason
Martin Uhle
Flöjt
Emma-Karin Maurin
Anna Swedén

Oboe

Sara Zetterqvist Tilander

Martin Törnqvist

Klarinett

Lars-Olov Lundqvist

Fredrik Norrman

Fagott

Håkan Johansson

Emma Terner

Valthorn

Emma Wahlström

Niklas Endrée

Jenny Isaksson

Teodor Sandlund

Trumpet

Anders Strömberg

Anders Asp

Trombon

Ulrika Asp

Carl-Fredrik Berg

Karl Brehwens

Slagverk

Urban Lindé

Notbibliotekarie

Tommy Ericsson

Inspicient

Jan Erik Fallberg

Erlanger Kammerorchester

Violin 1

Birgitte Ott-Richard

Torsten Bischoff

Klaus Bergmann

John Wittman

Irmgard Strösselreuther

Violin 2

Angelika Leyk

Renate Jakobsen

Monika Aplas

Ulrich Giese

Viola

Martin Burucker

Astrid Keste

Meta Bischoff

Matthias Rüdiger

Cello

Judith Rüdiger

Volker Böhm

Johanna Götzelmann

Wolfgang Winkler

Katharina Burucker

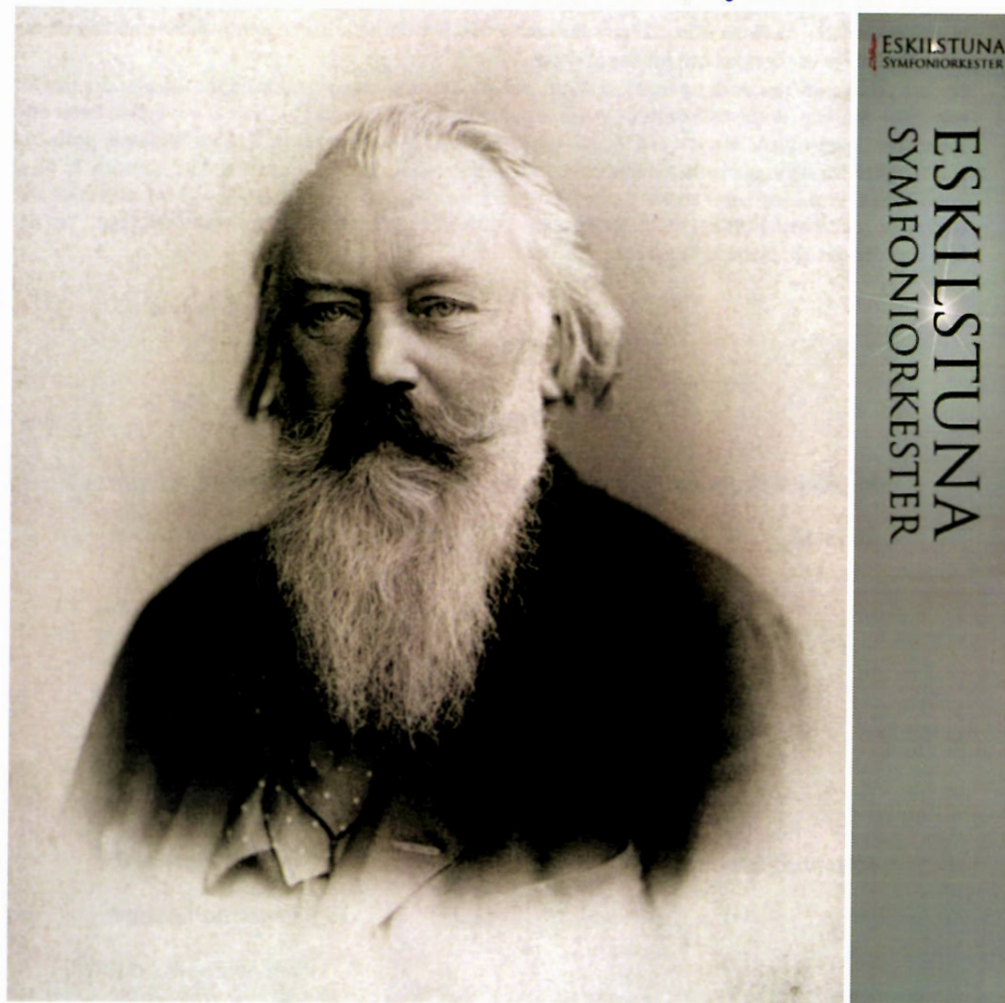
Gabriele Bergmann

Kontrabas

Gerhard Rudert

Ensam men fri

Johannes Brahms: Pianokonsert nr 2, Symfoni nr 3.

Solist: Mats Widlund Dirigent: Bo Johansson
Eskilstuna Symfoniorkester i samarbete med musiker från Erlanger Kammerorchester

Dirigent: Bo Johansson

Piano Mats Widlund

Sparbanksstiftelsen
Rekarne

Kära publik

Det blir inte alltid som man tänkt sig. Förra årets Jubileum skulle ha inletts med en konsert tillsammans med medlemmar ur vår vänorsorkester **Erlanger Kammerorchester** men den ställdes in på grund av den där pandemin som man nästan förträngt. Peter Friis Johansson skulle ha fått spela Brahms andra pianokonsert som så länge stått på hans bucketlist. Här var det inte någon pandemi som ställde till det utan en alldeles vanlig cykel och ett finger i kläm.

För oss vanliga dödliga är detta inget problem, det gör lite ont, man svär och hojtar (kanske ska tala för mig själv). Ska man dock spela Brahms andra pianokonsert är det lite värre. Som tur var kunde Peter Friis Johanssons gamla pianolärare rycka in. När dessutom denna lärare råkar vara **Mats Widlund**, professor vid Kungliga Musikhögskolan/Edsbergs slott som debuterade 1982 med just nämnda konsert, är läget ännu bättre. Vi skickar Peter all vår omtanke och förhoppningar om snar bättring. Vänorsorkestern då? undrar ni. Jo, de kom i tisdags med 20 spelsugna musiker. Slutet gott allting gott kan man säga... om det inte vore för det där stackars fingret.

Emma-Karin Maurin

Program

Johannes Brahms

1833-1897

Symfoni nr 3

Allegro con brio

Andante

Poco Allegretto

Allegro

Paus

Johannes Brahms

Pianokonsert nr 2

Allegro non troppo

Allegro appassionato

Andante

Allegro grazioso

Dirigent: Bo Johansson

Solist: Mats Widlund

Ensam men fri

Kompositören Johannes Brahms (1833–1897) levde i ett ytterst kreativt spänningsfält mellan kärlek och frihet. "Dina brev är som kyssar", skrev han till sin tillbedda Clara Schumann, som var en av sin tids mest frade pianister och även hon kompositör. När de två möttes 1853 slog blixten ned hos den unge Johannes. Claras man, sinnebild för den geniale romantiske tonsättaren, nämligen Robert Schumann, var mycket entusiastisk över Brahms pianospel och hans musik. Brahms kunde trots sin stora beundran för den eldfångade Robert, *der Feuerkopf*, inte motstå sina känslor för Clara. Dock kom han så småningom till insikten att han kände sig som en *Werther*, en ung man som var olyckligt förälskad i en upptagen kvinna, och önskade namnge sin pianokvartett i c-moll (op. 60) efter Goethes kände litteräre olycksfågel. Detta var dock först sju år senare. Under tiden hade den sviktande Robert dött i sviterna av ett självmordsförsök i floden Rehn, året efter Brahms första besök hos Schumanns i Düsseldorf.

Romantikerna hade i sin subjektivism frigit sig från den kollektiva, mer objektiva religiositeten, och erhållit en mer individualiserad syn på Gud, konsten och världen. De var således fria, men samtidigt ensamma. *Frei aber einsam*, fri men ensam, löd också Brahms violinistvän Joseph Joachims motto, som även Brahms sällade sig till – som ensam och genial konstnär. Dock kunde skapandets eufori mynna ut i ett *frei aber froh*, fri och lycklig, *F-A(ss)-F*. Detta är öppningen i Brahms tredje symfoni från 1883. Redan andra ackordet är i moll, så det finns moln på himlen, men kompositören tycks blicka mot Beethovens sjätte symfoni, pastoralsymfonin i samma tonart F-dur. Finalen är dock mer dystert beethovenskt i sin markerade, men även återhållna, upprördhet. Det melankoliska scherzot, sats tre, röjer däremot tydligt Brahms hängivet romantiska natur, som här får blomma ut.

Sin andra pianokonsert fullbordade Brahms strax efter sin hemkomst från en Italienresa 1881. Kompositören låter mycket inspirerad och ungdomlig, och formatet är, med dess fyra satser, imponerande. Det finns gott om lyriska partier i denna "symfoni i fyra satser med obligat piano" (en benämning av den samtida musikkritikern Eduard Hanslick) som alla vittnar om en sann skaparlycka. Första satsen börjar med en presentation av temat i hornen, varefter pianot smyger in och till synes reflekterar över detta. Andra satsen är ett scherzo med en rastlös karaktär, som anar djupa passioner. I tredje satsen får en ensam cello föra in temat från Brahms egen sång "*Immer leiser wird mein Schlummern*", som dock tillkom först senare. "Slummer" antyder här inte en nätt vaggsång, utan en bitterljuv önskan om att återse sin älskade vid uppvaknandet från den allt djupare sömnen. Clara är inte långt borta. I den sista satsen vågar Brahms i all sin tillförsikt bjuda upp till dans med ungerska kryddor.

Brahms tycks ändå i all sin kreativitet tänka: ensam men fri. I Rehn dränkte Brahms sina från Clara återlämnade brev år 1888, kanske i ett försök att ånyo bli fri sin kärlek. Roberts favoritförfattare Jean Paul lär dock ha yttrat: Minnena är det enda paradiset som vi inte kan förvisas ifrån.

Ur texten av Hermann Lingg till *Immer leiser wird mein Schlummern*: [...]

*Eh' die Maienlüfte wehn,
Eh' die Drossel singt im Wald:
Willst du mich noch einmal sehn,
Komm, o komme bald!*

Text samt översättning av diktstraf: Jonas Franzon

*Innan majluften viner,
Innan trasten hörs från trä'n
Vill du se mig än en gång
Kom, o kom snart hit!*

Kommande konsert 2023

30 september Konserthallen: "Sagor sägner och ett frieri"

Gåsmors sagor av Ravel, Billy the kid av Copland, och Telefonen, miniopera i en akt av Menotti.